

RAPORT Z WIZYTACJI

(powtórna ocena programowa)

dokonanej w dniach/ w dniu 26.09.2014 na kierunku *pedagogika*
prowadzonym na poziomie studiów pierwszego i drugiego stopnia na Wydziale
Pedagogicznym Akademii Humanistycznej im. Aleksandra Gieysztora w Pułtusk

przez zespół oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej w składzie:

przewodniczący: prof. dr hab. Amadeusz Krause - członek PKA

członkowie:

dr hab. Sławomir Przybyliński – ekspert PKA

Część I : Zarzuty wymienione w Uchwale Nr 449/2012 Prezydium PKA z dnia 11 października 2012 r.

(należy wymienić wszystkie zastrzeżenia i zarzuty stanowiące podstawę ustalenia oceny wydanej wskazaną Uchwałą, oraz podać ich uzasadnienie)

Zarzuty dotyczyły:

1. prowadzenia specjalności „oligofrenopedagogika”

Specjalność „Oligofrenopedagogika” jest subdyscypliną pedagogiki specjalnej i może być realizowana na kierunku „pedagogika specjalna”, do którego prowadzenia Uczelnia nie ma uprawnień. Na kierunku „pedagogika specjalna” realizowane są inne efekty kształcenia aniżeli na kierunku „pedagogika”, co powoduje brak właściwej korelacji pomiędzy kierunkiem, specjalnością i efektami kształcenia, czym naruszono przepisy rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 12 lipca 2007 r. w sprawie standardów kształcenia dla poszczególnych kierunków oraz poziomów kształcenia, a także trybu tworzenia i warunków, jakie musi spełniać uczelnia, by prowadzić studia międzykierunkowe oraz makrokierunki (Dz. U. Nr 164, poz. 1166 z późn. zm.). W odpowiedzi na raport Uczelnia deklaruje wygaszenie specjalności „oligofrenopedagogika”, oraz zaproponowanie studiującym już studentom zmianę specjalności. Efekt tych działań można będzie ocenić dopiero w kolejnym roku akademickim.

2. procesu dyplomowania

Procedury dotyczące dyplomowania nie funkcjonują prawidłowo. Spośród 15 prac dyplomowych ocenionych przez Zespół Oceniający 7 nie dotyczy kierunku „pedagogika”, bowiem w pracach tych brak treści i problemów pedagogicznych. Jedynie w odniesieniu do 20% prac oceny Zespołu są zgodne z opiniami komisji egzaminacyjnej. Jakość prac dyplomowych wskazuje na niewłaściwe funkcjonowanie wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia, co narusza § 9 ust. 1 pkt. 9, a także § 11 ust. 1 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5 października 2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. Nr 243, poz. 1445 z późn. zm.).

3. obsady kadrowej zajęć dydaktycznych

Zgodnie z § 6 ust. 2 powyższego rozporządzenia zajęcia związane z określoną dyscypliną naukową powinny być prowadzone przez nauczycieli akademickich posiadających dorobek w tym zakresie. Natomiast część wykładowców spoza minimum kadrowego prowadzi zajęcia niezgodnie ze swoimi kwalifikacjami oraz dorobkiem naukowym, co uniemożliwia właściwą realizację celów i efektów kształcenia i narusza postanowienia tego przepisu. Np. osoba z tytułem zawodowym magister administracji prowadziła ćwiczenia z zakresu: Pedagogiki i systemów pedagogicznych, Pedagogiki Ogólnej, Wprowadzenia do pedagogiki; doktor nauk humanistycznych w zakresie historii prowadził zajęcia z: „Filozofii” i „Wybranych zagadnień z oligofrenopedagogiki”, doktor nauk ekonomicznych prowadził przedmiot „Komunikacja interpersonalna”, doktor nauk humanistycznych w zakresie historii przedmiot: „Profilaktyka społeczna w środowisku lokalnym”, magister geografii prowadził zajęcia z „Metodyki pracy opiekuńczo wychowawczej”, doktor nauk wojskowych z „Diagnostyki pedagogicznej w wychowaniu”, doktor nauk politycznych z „Wspierania zatrudniania oraz rehabilitacji osób niepełnosprawnych”, doktor nauk humanistycznych w zakresie filozofii z „Pedagogiki resocjalizacyjnej”, „Poradnictwa w resocjalizacji” oraz „Wybranych modeli prewencji kryminalnej”, doktor nauk wojskowych z „Kryminologii z elementami wiktymologii”. Uczelnia przedstawiła wyjaśnienia odnoszące się tylko do kilku osób, zwracając uwagę na ich doświadczenie praktyczne i zawodowe oraz zadeklarowała zwiększenie staranności w doborze kadry do prowadzenia zajęć. Skuteczność tych działań należy ocenić w następnym roku akademickim.

4. działalności naukowej

Uczelnia nie prowadzi działalności naukowej, czym narusza przepis § 9 ust. 3 przytoczonego powyżej rozporządzenia. W wyjaśnieniach Uczelnia wskazuje na powołanie zarządzeniem Rektora w dniu 29 marca 2012 roku Pełnomocnika do spraw Badań Naukowych. Efekty tych działań mogą jednak zostać ocenione po kolejnym roku akademickim.

5. Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia

Dokumentacja i funkcjonowanie wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia budzi spore zastrzeżenia. Ankietowaniu pracowników i monitorowaniu zajęć dydaktycznych nie towarzyszy analiza jakościowa zebranego materiału, formułowanie wniosków i zaleceń ewaluacyjnych, co dowodzi braku należytego zarządzania jakością kształcenia wymaganego przepisem § 9 ust. 1 pkt. 9 rozporządzenia. Rada Wydziału 13 czerwca 2012 r. przyjęła uchwałę w sprawie WSZJK oraz zatwierdziła zasady dyplomowania. Skuteczność tych działań należy ocenić po kolejnym roku akademickim.

Część II : Ocena efektów działań naprawczych odnoszących się do poszczególnych zastrzeżeń i zarzutów wymienionych w części I – należy przedstawić podjęte przez jednostkę działania naprawcze oraz ocenić ich skuteczność

Ad 1)

Uczelnia w trybie niezwłocznym wycofała z oferty dydaktycznej specjalność Oligofrenopedagogika, która była realizowana na Wydziale Pedagogicznym. Studentom, którzy podjęli studia pierwszego stopnia na specjalności „Oligofrenopedagogika” w roku

2011/2012 zaproponowano przeniesienie na inną specjalność. W efekcie podjętych działań Wydział Pedagogiczny nie prowadzi obecnie studiów na tej specjalności oraz nie rekrutuje na nią. Niniejsze zostało potwierdzone podczas wizytacji zespołu oceniającego PKA i rozmów z władzami Uczelni i Wydziału oraz z informatora/przewodnika z ofertą dydaktyczną na rok akademicki 2013/2014. W dokumentacji Wydziału znajduje się również Uchwała nr 32/2012 Senatu AH im. Aleksandra Gieysztora z dnia 29 września 2012 r. „Senat Akademii Humanistycznej im. Aleksandra Gieysztora podejmuje uchwałę o wstrzymaniu rekrutacji na specjalność oligofrenopedagogika na Wydziale Pedagogicznym.”

Ad 2)

Widoczne są istotne kroki poczynione przez Uczelnię w obszarze udoskonalania ważnego procesu dyplomowania, który jest ostatecznym weryfikatorem efektów kształcenia. Obecnie proces dyplomowania na Wydziale Pedagogicznym regulowany jest Zarządzeniem Rektora nr 15/2013 z dnia 24 kwietnia 2013 r. w sprawie zasad dyplomowania studentów w Akademii Humanistycznej im. Aleksandra Gieysztora. Mowa w nim m.in. o seminarium dyplomowym i jego wyborze przez studenta, o pracy dyplomowej zarówno pod względem merytorycznym, jak i formalnym, o warunkach przystąpienia do egzaminu dyplomowego. Z przyjętych przez Uczelnię rozwiązań w zakresie procesu dyplomowania wynika, iż każdy potencjalny promotor dobierany jest na opiekuna pracy pod kątem spełnienia wymogów formalnych i merytorycznych, m.in. posiadanie dorobku naukowego w dyscyplinie pedagogika. Jednak z analizy dorobku naukowego promotorów w jednym przypadku wynika, iż nauczyciel akademicki nie posiada dorobku z dyscypliny pedagogika, co niewątpliwie odzwierciedla się w tytułach prac jego seminarzystów. Każdy promotor składa propozycję tytułów prac do opinii wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia. Niniejsza Komisja poddaje tytuły ocenie wypełniając stosowny kwestionariusz (w dokumentacji Wydziału). Następnie na Radzie Wydziału następuje prezentacja efektów pracy Komisji w sferze procesu dydaktycznego (m.in. Uchwała Rady Wydziału Pedagogicznego z dnia 4 czerwca 2014 roku w sprawie: zatwierdzenia tematów pracy magisterskich). Pod koniec każdego roku akademickiego na Wydziale następuje także „Sprawozdanie z przeglądu tematów pracy magisterskich przygotowanych przez studentów I roku studiów II stopnia w roku akademickim 2013/2014”. W niniejszych sprawozdaniach znajdują się wytyczne i sugestie, np. „uszczegółowienie prac a wraz z tym ich tematów pod kątem specjalności studiowanej przez studenta; sprobmatyzowanie oraz ulepszenie stylistyczne podanych tematów.” W roku akademickim 2013/2014 przedstawiciele Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia dokonali także oceny wybranych losowo pracy dyplomowych. Prace analizowano pod kątem m.in. zgodności tematyki pracy z kierunkiem i specjalnością, struktury pracy, realizacji celu pracy i metod badawczych, przydatności cytowanej literatury. W dokumentacji Wydziału znajdują się stosowne sprawozdania (np. Sprawozdanie z przeglądu pracy dyplomowych, Pułtusk 5 maja 2014 r. – liczba sprawdzonych prac 27). Należy nadmienić, iż w Uczelni działa jednocześnie system antyplagiatowy, którym poddawane są prace wskazane przez promotorów. Po analizie losowo wybranych prac dyplomowych należy podkreślić ich właściwy poziom merytoryczny. Oceny eksperckie analizowanych prac i oceny promotorów oraz recenzentów w wielu przypadkach były zbieżne, bądź zbliżone.

Ad 3)

Odnosząc się do kwestii istotnej, bo dotyczącej kadry - nauczycieli akademickich, którzy powinni posiadać określone kwalifikacje i legitymować się dorobkiem naukowym w zakresie prowadzonych zajęć, to należy pozytywnie donieść się do poczynąń Uczelni w kierunku zminimalizowania wszelkich niezgodności i niewłaściwego doboru kadry do prowadzenia określonych zajęć dydaktycznych. Otóż z analizy planów zajęć, a w tym przedmiotów wraz z obsadą kadrową oraz po szczegółowej weryfikacji dokumentacji dotyczącej zatrudnionych na Wydziale Pedagogicznym osób (z minimum i spoza minimum oraz osoby zatrudnione na umowę zlecenie) należy stwierdzić, iż w obecnym stanie, oprócz jednej osoby wskazanej wyżej w pkt. 2, dobór osób do realizacji konkretnych przedmiotów nie budzi większych zastrzeżeń. Jak wynika z dokumentacji i z rozmów z Władzami Uczelni i Wydziału po ostatniej wizycie komisji PKA dokonano gruntownej weryfikacji w sferze zgodności i kwalifikacji do prowadzenia zajęć. Efektem tego były zmiany w strukturze zatrudnienia. Z częścią osób dotychczas realizujących zajęcia nie zawarto kolejnej umowy, zatrudniając osoby, których kwalifikacje, dorobek naukowy, doświadczenie zawodowe (w przypadku profilu praktycznego) są zgodne z przewidzianymi dla nich zajęciami dydaktycznymi. Dla przejrzystości sytuacji kadrowej i jej dorobku na Wydziale wprowadzono, co należy pozytywnie ocenić, coroczne wypełnianie przez pracowników kwestionariusza/ tabeli – „Dorobek naukowy nauczyciela akademickiego”. Niniejsze służy gromadzeniu danych z zakresu dorobku naukowego oraz doświadczenia dydaktycznego. W dokumentacji Wydziału znajduje się stosowny Komunikat Dziekana w tej sprawie („Komunikat Dziekana Wydziału pedagogicznego Akademii Humanistycznej im. Aleksandra Gieysztora w Pułtuskach z dnia 20 grudnia 2013 roku w sprawie: wdrożenia na Wydziale dokumentów służących weryfikacji obsady zajęć dydaktycznych pod kątem spełnienia przez nauczycieli wymogów formalnych i merytorycznych”) oraz wypełnione tabele przez nauczycieli akademickich z minimum kadrowego oraz osób zatrudnionych na umowę zlecenie.

Ad 4)

Bezdiskusyjnym jest, iż dla Uczelni, prowadzącej kształcenie na drugim stopniu, priorytetem powinno być prowadzenie działalności naukowo-badawczej, co wyraża się m.in. w realizacji badań naukowych w obszarze wiedzy odpowiadającym obszarowi kształcenia właściwemu dla danego kierunku studiów, publikowaniu efektów własnej pracy naukowej (monografie, raporty z badań, artykuły w czasopismach punktowanych, itd.), uczestnictwie pracowników w konferencjach/seminariach naukowych. Na Wydziale Pedagogicznym AH w Pułtuskach takie inicjatywy są widoczne i zauważalny jest krok w kierunku zintensyfikowania prac w sferze naukowo-badawczej. Nie sposób jednak jednoznacznie odnieść się do polityki Wydziału w zakresie prowadzenia badań naukowych. Działania w tej sferze wymagają jeszcze koordynacji i przejrzystości szczególnie w zakresie finansowania poczynąń naukowo-badawczych nauczycieli akademickich, ich aktywizowaniu oraz zdynamizowania wpływających od nich badawczych zamierów. Wydział, co wynika z dokumentacji dostarczonej podczas wizytacji inicjuje i realizuje badania naukowe oraz prace badawczo-rozwojowe, a pracownicy organizują, a także uczestniczą w konferencjach/seminariach

naukowych. Członkowie Komisji PKA zapoznali się z materiałami w skład których wchodziły m.in.: zaproszenia na konferencje, komunikaty, programy, sprawozdania z konferencji, zaświadczenia i podziękowania za uczestnictwo, certyfikaty uczestnictwa. Uczelnia wymienia i krótko charakteryzuje działania wpisujące się w omawianą sferę naukowo-badawczą. Mowa więc o udziale w badaniach prowadzonych przez pracowników naukowych (pierwszy nurt stanowi problematyka wychowania przedszkolnego i edukacji wczesnoszkolnej; drugi nurt stanowią badania z zakresu profilaktyki społecznej i resocjalizacji; trzeci nurt stanowią badania międzywydziałowe; czwarty nurt to badania indywidualne). Jednostka prezentuje także zestaw publikacji przygotowywanych przez i pod kierunkiem nauczycieli akademickich (część publikacji znajdowała się w dokumentacji dostępnej podczas wizytacji) oraz chronologiczne zestawienie organizowanych konferencji i seminariów naukowych. Wynika z niego, iż między kwietniem 2012 roku a czerwcem 2014 Wydział Pedagogiczny był organizatorem, bądź współorganizatorem 12 konferencji i seminariów naukowych (np. „Godność rodziny w dobie współczesnych przemian kulturowo-społecznych” – seminarium naukowe 10 marca 2014 r.; „Humanistyczny model kształcenia” – konferencja międzynarodowa 25 listopada 2013 r.).

Ad) 5

Akademia Humanistyczna im. A. Gieysztora w Pułtusku intensyfikacja działania w obszarze działalności pro jakościowej, zdecydowanie dostrzegając istotność i zasadność wprowadzania poszczególnych elementów systemu zapewniania jakości kształcenia. Uczelniany System Doskonalenia Jakości Kształcenia został wprowadzony Zarządzeniem nr 28A/2007 Rektora Akademii Humanistycznej im. A. Gieysztora z dnia 1 czerwca 2007 r. Powołano także Uczelnianą Komisję ds. Jakości Kształcenia oraz Wydziałowe Komisje ds. Jakości Kształcenia, również na Wydziale Pedagogicznym. Obecnie Wewnętrzny System Zapewnienia Jakości Kształcenia na Wydziale Pedagogicznym działa na podstawie Uchwały nr 8/2012 Senatu Akademii Humanistycznej im. Aleksandra Gieysztora w Pułtusku z dnia 3 marca 2012 roku w sprawie Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia (uchwała w dokumentacji Uczelni). System obejmuje (§3): politykę oraz procedury zapewnienia jakości kształcenia; zatwierdzanie i okresowy przegląd programów kształcenia oraz efektów kształcenia; przeprowadzanie badań ankietowych dotyczących procesu kształcenia; zapewnienie jakości kadry dydaktycznej; monitorowanie zasobów do nauki oraz środków wsparcia dla studentów; stosowanie systemu informacyjnego; publikowanie informacji. WSZJK na Wydziale Pedagogicznym posiada swoją strukturę, jak również wewnętrzne dokumenty regulujące jego funkcjonowanie. Istotna w tym zakresie, jak się wydaje jest Uchwała nr 4/2014 z dnia 13 czerwca 2012 r. Rady Wydziału Pedagogicznego w sprawie: określenia zasad i procedur doskonalenia jakości kształcenia na Wydziale Pedagogicznym AH im. A. Gieysztora.

Widoczny jest wpływ poprzez m.in. konsultacje zarówno interesariuszy wewnętrznych – studentów oraz interesariuszy zewnętrznych - przedstawicieli rynku pracy i absolwentów studiów, w pracach na rzecz jakości kształcenia na Wydziale. Studenci np. wyrażają swoje zdanie w ramach procesu ankietyzacji z zakresu: opiniowania programu kształcenia;

weryfikacji efektów kształcenia; wyliczania nakładu pracy studenta (dla punktacji ECTS); oceny pracy dziekanatu. Interesariusze zewnętrzni tworzą Środowiskową Radę Konsultacyjną przy Wydziale Pedagogicznym (została powołana w dniu 15.11.2012 r.). W jej skład wchodzi m.in.: dyrektor Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Pułtuskach; nauczyciel Publicznego Gimnazjum im. Jana Pawła II w Karniewie, dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Pułtuskach, dyrektor Szkoły Podstawowej nr 3 w Pułtuskach, dyrektor Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pułtuskach, Starszy Inspektor Wojewódzki w Wydziale Polityki Społecznej Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego w Warszawie, wicedyrektor Zespołu Szkół im. B. Prusa w Pułtuskach, komendant Komendy Powiatowej Policji w Pułtuskach, dyrektor Liceum Ogólnokształcącego im. Piotra Skargi w Pułtuskach, z-ca dyrektora Powiatowego Urzędu Pracy w Pułtuskach, dyrektor Przedszkola Miejskiego nr 4 w Pułtuskach, dyrektor Liceum Ogólnokształcącego im. Marii Curie-Skłodowskiej w Makowie Mazowieckim, dyrektor Zespołu Ośrodków Wsparcia w Piastowie.

Jak wynika z raportu naprawczego przygotowanego przez Wydział oraz z rozmów z Władzami Wydziału oraz z dostępnej dokumentacji w efekcie funkcjonowania WKds.JK w okresie od ostatniej wizyty PKA udało się zrealizować określone działania niewątpliwie wpisujące się w jakość nastawienia. Otóż: dokonano przeglądu programów kształcenia i planów studiów pod kątem ustalenia czy uwzględniają one standardowe treści programowe i właściwą dla nich liczbę godzin zajęć dydaktycznych z poszczególnych przedmiotów, zachowują właściwą sekwencję przedmiotów oraz właściwe relacje pomiędzy różnymi formami studiów; przeprowadzono przegląd i ocenę sylabusów przedmiotów objętych programem studiów pod kątem analizy stosowanych sposobów i form weryfikacji efektów kształcenia oraz adekwatności tych form do zakładanych efektów kształcenia. Warto zauważyć, iż od roku akademickiego 2013/14 opracowane zostały sylabusy przedmiotowe wg wzoru przygotowanego przez Uczelnię Komisję ds. Jakości Kształcenia, zaakceptowanego przez Dziekanów i wprowadzonego Zarządzeniem Rektora nr 21/2013 z dnia 5 lipca 2013 r.; dokonano, o czym już wspomniano wyżej w pkt. 3 weryfikacji zgodności prowadzonych zajęć (wykładów, seminariów, ćwiczeń) ze specjalizacją naukową i dorobkiem badawczym prowadzących zajęcia nauczycieli akademickich zatrudnionych na Wydziale Pedagogicznym; przeprowadzono kontrolę dostępności i kompletności informacji związanych z programem kształcenia (pakiet ECTS) na rok akademicki 2012/13 oraz 2013/14; wprowadzono Zasady prowadzenia hospitacji – Zarządzenie Dziekana nr 4/10/2012 z dnia 28 października 2012 r. oraz procedury ankietowania nauczycieli akademickich przez studentów w Akademii Humanistycznej – Komunikat Rektora nr 1/2013 z dnia 18 listopada 2013 r., w celu przygotowania okresowej oceny nauczyciela akademickiego. W związku z tym przeprowadzono ewaluację zajęć na studiach pierwszego i drugiego stopnia, oraz opracowano raport z tych poczynań (w r. ak. 2012/2013 liczba wypełnionych ankiet wyniosła 421, w r. ak. 2013/2014 studenci dokonywali ewaluacji zajęć drogą elektroniczną, która obejmuje wszystkich nauczycieli akademickich).

System Zapewnienia Jakości Kształcenia na Wydziale jest coraz sprawniejszy, co widoczne jest w wielu działaniach pracy Wydziału i stosownej Komisji szczególnie w odniesieniu do doskonalenia procesu dyplomowania, czego efektem jest wpływ Komisji formułowanie tematów prac dyplomowych, a przede wszystkim poprawa jakości prac dyplomowych, na co można wskazać po analizie wybranych losowo prac dyplomowych.

Reasumując, należy stwierdzić, iż budowanie systemu zapewnienia jakości kształcenia to trudny i długotrwały proces, którego spektakularnych efektów nie sposób zauważyć w krótkim okresie czasu, który Uczelnia miała od ostatniej wizyty ZO PKA. Widać jednak, że w Jednostce podjęto działania o wektorze projakościowym.

Część III: Informacje o pozostałych zmianach wprowadzonych w uczelni/jednostce w ocenianym okresie oraz ocena zasadności i skutków ich wprowadzenia

Część IV : Podsumowanie – zawierające wnioski dotyczące skuteczności i kompletności wprowadzonych zmian

Uczelnia w roku akademicki 2013/2014 wprowadziła intensywny program naprawczy, dzięki któremu wyeliminowano zastrzeżenia do jakości prowadzonego kształcenia na kierunku „pedagogika” studia I i II stopnia.

Jednocześnie zaleca się Uczelni dalsze prace nad poprawą jakości prac dyplomowych oraz kontrolę ich powiązania z kierunkowymi efektami kształcenia.